

Meldcode HG&K

Stappenplan meldcode huiselijk geweld en mishandeling

Het Buytenhuis is verantwoordelijk voor een goede kwaliteit van de zorg en begeleiding aan haar bewoners en daarmee ook aan bewoners die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld. Van beroepskrachten wordt op basis van deze verantwoordelijkheid verwacht dat zij in alle contacten met bewoners attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld en dat zij effectief reageren op deze signalen. Om die reden is deze meldcode vastgesteld, in aanmerking nemende

- de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- de Jeugdwet (JW)
- de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
- de Zorgverzekeringswet (ZVW)
- de Wet Langdurige Zorg (WLZ)

Deze meldcode is gebaseerd op het basismodel huiselijk geweld en kindermishandeling (ministerie van VWS, 2016 en aangepast op de wijziging in de meldcode vanaf januari 2019).

Doel

Deze meldcode is bedoeld om een zorgvuldige en gestructureerde werkwijze te creëren voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en ouderenmishandeling. De meldcode maakt duidelijk welke stappen er van beroepskrachten worden verwacht en welke ondersteuning zij hierbij vanuit de organisatie mogen verwachten.

Definities

Huiselijk geweld & Kindermishandeling: Elke vorm van (voor het slachtoffer) bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid. Deze interactie wordt actief of passief opgedrongen, waarbij ernstige schade wordt of dreigt te worden berokkend aan het slachtoffer in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties:

- (Ex-)partnergeweld
- Kindermishandeling
- Seksueel geweld
- Vrouwelijke genitale verminking
- Geweld van kinderen tegen ouders
- Ouderenmishandeling 65+
- Schadelijk traditioneel geweld
- Huwelijksdwang en achterlating

Beroepskracht: Iedere medewerker die voor Het Buytenhuis werkzaam is en die in dit verband aan bewoners van Het Buytenhuis zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt.

Bewoner: Iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

Meldcode in relatie tot beroepsgeheim en meldrecht

Artikel 5.2.6 WMO maakt het voor iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of zwijgplicht mogelijk om een vermoeden van mishandeling of huiselijk geweld te melden bij Veilig Thuis. Het wettelijk meldrecht betekent dat een melding ook kan worden gedaan als er geen toestemming is van de betrokkene. De melder hoeft er niet zeker van te zijn dat er sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling; de melding is bedoeld om het vermoeden te onderzoeken. De stappen van de meldcode beschrijven hoe een beroepskracht met een geheimhoudingsplicht op een zorgvuldige wijze om gaat met deze meldrechten.

Verantwoordelijkheden

Functionaris	Verantwoordelijkheden
Zorgverlener	• Op de hoogte zijn van de Meldcode • Herkennen van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld • Zorgen/signalen bespreken met Hoofd Zorg/Hoofd Locatie en evt. collega's • Uitvoeren gemaakte afspraken naar aanleiding van overleg Veilig Thuis, eventueel i.s.m. huisarts • Bespreken van de resultaten van de ondernomen stappen met Hoofd Zorg/Hoofd Locatie • Rapportage in dossier middels formulier Stappen meldcode huiselijk geweld in status concept
Hoofd Zorg	• Medewerkers ondersteunen bij het herkennen van signalen • Kennis hebben van de handelwijze volgens de Meldcode • Vraagbaak binnen Het Buytenhuis voor algemene informatie over (de meldcode) huiselijk geweld • Toezicht houden op de uitvoering van de stappen in de meldcode • Toezien op verslaglegging en bij afsluiten van de meldcode status van het formulier wijzen naar actueel • Steun organiseren voor medewerkers • Evalueren van de genomen stappen • Informeren van Hoofd Locatie over de voortgang van het uitvoeren van meldcode • Zo nodig contact opnemen met Veilig Thuis • Waken voor de veiligheid van de bewoner bij het nemen van beslissingen • Toezien op zorgvuldige omgang met de privacy de betreffende • Afsluiten van de Meldcode
Hoofd Locatie / Directie	• Opnemen van de meldcode in het kwaliteitsbeleid • Informeren van medewerkers over dit beleid • Zorgdragen voor en op peil houden van voldoende deskundigheid bij medewerkers over signalen en omgaan met (vermoedens van) huiselijk geweld en het zetten van

	stappen in de meldcode (aanbod trainingen + andere vormen van deskundigheidsbevordering) • Eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de meldcode • Na afsluiten van de meldcode de status van het formulier wijzigen in archiveren • Zorgen dat de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie • Periodiek evalueren en bijstellen van het protocol (tenminste eens per 2 jaar) • Analyse van het aantal geregistreerde signalen en meldingen en evt. naar aanleiding hiervan maatregelen nemen • Terugkoppeling van bovenstaande naar het team
--	---

Stappenplan

Bij signalen van huiselijk geweld en ouderenmishandeling leg je onderstaande stappen vast middels het formulier 'Stappen meldcode huiselijk geweld en mishandeling' in Cloudsuite.

Stap 1: Signalen in kaart brengen

- Breng de signalen in kaart die je zorg bevestigen of ontkrachten. Leg signalen en vervolgstappen objectief en feitelijk vast in het dossier.
- Beschrijf de stappen die je hebt gezet en de besluiten die worden genomen.

Stap 2: Overleg met een deskundige collega of Veilig Thuis

- Overleg binnen Het Buytenhuis met deskundige collega's waaronder Hoofd Zorg om signalen te duiden. Raadpleeg zo nodig Veilig Thuis of een forensisch arts.

Stap 3: Gesprek met de bewoner

- Bespreek de signalen met de bewoner indien mogelijk

Stap 4: Wegen van de aard en de ernst van de mishandeling

- Afweging 1: Is er op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van huiselijk geweld of ouderenmishandeling?
- Afweging 2: Is er een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Stap 5: Beslissen

- Is melden noodzakelijk?

Bij acute of structurele onveiligheid is melden noodzakelijk

- Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

Afweging 3: Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren?

Afweging 4: Werken betrokkenen mee aan de geboden/georganiseerde hulp? Afweging 5: Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

Stap 6: Evaluatie

- Evalueer het proces met betrokkenen
- Controleer of alle stappen geregistreerd zijn (middels het formulier 'Stappen meldcode huiselijk geweld en mishandeling'.

De meldcode wordt ingevuld aan de hand van een **template**.

Toelichting stappenplan

Stap 1: Signalen in kaart brengen

Neem bij de verslaglegging de volgende regels in acht:

- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk: leg vast wat je hebt gezien, gehoord, geroken of waargenomen; worden ook interpretaties, hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een interpretatie, hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als deze later wordt bevestigd of ontkracht;
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd

Stap 2: Overleg met een deskundige collega of Veilig Thuis

Vermoedens van mishandeling door een beroepskracht

Betreffen de signalen van huiselijk geweld gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij Hoofd Locatie of de directie. In dat geval is het stappenplan niet van toepassing.

Verschil van mening over het vragen van advies

Het kan voorkomen dat na overleg in het team, of na overleg met de arts, er verschil van mening bestaat over de noodzaak van het vragen van advies aan Veilig Thuis. Als je als verpleegkundige of verzorgende na het overleg meent dat er wel aanleiding is om de signalen serieus te nemen en advies te vragen aan Veilig Thuis, kun je zelfstandig contact zoeken met Veilig Thuis en de casus geanonimiseerd voorleggen voor advies. De uitkomsten van het advies bespreek je opnieuw in het team of met de arts. Je noteert het advies van Veilig Thuis en de uitkomst van de bespreking in het zorgdossier.

Stap 3: Bespreken met bewoner

1. Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de bewoner uitdrukkelijk om een reactie op de voorgenomen melding.
3. Bij bezwaren van de zorgvrager, bekijk of, en zo ja op welke wijze, je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.

Hierop gelden uitzonderingen. Ga niet in gesprek met de bewoner als:

- A) Het gaat om uitzonderlijke situaties waarin er concrete aanwijzingen zijn dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen.
- B) Er goede redenen zijn om aan te nemen dat de bewoner daardoor het vertrouwen kwijt raakt in de beroepskracht en de contacten met de beroepskracht zal verbreken wat tot gevolg heeft dat de cliënt uit het zicht raakt. Wees je bewust van de vertrouwensbreuk die je hiermee kunt veroorzaken.

- Leg de naam en de functie vast van de medewerker van Veilig Thuis bij wie je de melding hebt gedaan.
- Wordt je later door Veilig Thuis over het huiselijk geweld geïnformeerd, leg dan ook deze informatie vast in het 'Stappenplan huiselijk geweld en mishandeling'. Doe dit ook als huiselijk geweld niet is gebleken.

Stap 4: Wegen van de aard en de ernst van het huiselijk geweld of mishandeling

Afweging 1: Heb je op basis van de stappen 1 t/m 3 van de meldcode een vermoeden van of is er sprake van huiselijk geweld of kindermishandeling? Maak op basis van de signalen, het ingewonnen advies en van het gesprek met de bewoner een inschatting of er sprake is van (een vermoeden van) huiselijk geweld of mishandeling en weeg de aard en de ernst hiervan. Als er geen vermoeden meer is van huiselijk geweld of mishandeling, leg dit dan vast in het dossier en sluit de meldcode af.

Afweging 2: Heb ik een vermoeden van of is er sprake van acute of structurele onveiligheid?

Acute onveiligheid: Dit houdt in dat een persoon in direct fysiek gevaar verkeert, dat diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en dat direct bescherming nodig is. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om (een ernstig vermoeden van) seksueel geweld of (dreiging van) fysiek geweld. Maar ook om het onnodig toedienen van medicijnen of een gevaarlijke afwezigheid van basale verzorging bij zorgafhankelijke personen (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak).

Structurele onveiligheid: Hierbij is er sprake van herhaling of het voortduren van een onveilige situatie of geweld. Er kan sprake zijn van een patroon van herhaald geweld maar bijvoorbeeld ook van permanente gebreken in de geestelijke en lichamelijke verzorging van personen. Bijvoorbeeld situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger met psychiatrische problematiek. Zie bijlage A voor signalen die kunnen helpen bij de afweging. Raadpleeg in geval van twijfel altijd Veilig Thuis en leg de uitkomsten vast in het formulier.

Stap 5: Beslissen

Beslis of melden noodzakelijk is en of hulp bieden/organiseren mogelijk is en leg de bevindingen vast in het dossier.

Meldnormen! Het melden van mogelijk huiselijk geweld is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

- In alle gevallen van acute ongevoeligheid en/of structurele onveiligheid
- In alle andere gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld
- Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld constateert dat de onveiligheid zich niet stopt of zich herhaalt

Indien je meld bij Veilig Thuis bespreek je onderstaande afwegingen samen met Veilig Thuis, anders bespreek je dit intern.

Afweging 3: Ben je in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Binnen de mogelijkheden van het beroep, de eigen kennis en/of deskundigheid, de organisatie en persoonlijke omstandigheden weeg je af of je jezelf voldoende in staat acht op dat moment te handelen naar de onveilige situatie of de vermoedens daarvan.

Afweging 4: Werken de betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp? Schat in of jouw inzet tot beweging bij de betrokkenen leidt en monitor dit. Schat in of je in afstemming met andere betrokken professionals aan de slag kan.

Afweging 5: Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid? Een professional die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling weegt telkens af of de onveiligheid daadwerkelijk stopt of zich herhaalt, ondanks de aanwezigheid van een veiligheidsplan en zorg/herstelplan.

Indien je bovenstaande afwegingen intern hebt besproken en tot de conclusie komt dat één of meerdere punten hiervan met 'nee' beantwoord moeten worden, dien je alsnog te melden bij Veilig Thuis. Leg de uitkomsten vast in het formulier in het cliëntdossier.

Melden bij Veilig Thuis

Veilig Thuis kan enkel actie ondernemen als je bekend maakt over welk huishouden het gaat. Daartoe moet je de naam van de betreffende bewoner noemen. Je geeft bij je melding ook je eigen naam en functie. Je melding kan anoniem blijven voor de betreffende.
Telefoonnummer: 0800-2000 (24/7 bereikbaar).

Noodsituaties

In noodsituaties waarin een slachtoffer onmiddellijk beschermd moet worden tegen acuut gevaar, kan je de alarmcentrale bellen op 112 en de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 6: Evalueren

Attent blijven en zo nodig een nieuwe melding doen

Wees je ervan bewust dat de meldcode niet stopt bij een melding of overdracht naar hulpverlening: zo lang je zelf contact hebt met de zorgvrager steun je hem of haar. Blijf ook na je melding attent op signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en doe zo nodig een nieuwe melding als de situatie verslechtert. Blijf ook attent op signalen als Veilig Thuis heeft besloten om geen actie te ondernemen.

Vermoeden blijkt ongegrond

Als je vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling op basis van de verzamelde informatie is weggenomen, je hebt bijvoorbeeld een andere oorzaak voor de signalen geconstateerd, sluit je de meldcode af, informeert de bewoner hierover en legt dat vast in het verpleegkundig- of zorgdossier. Blijft je vermoeden bestaan, dan volg je de stappen van de meldcode verder.

Bijlage A

Hieronder staan signalen en risicofactoren beschreven die kunnen duiden op huiselijk geweld en

mishandeling volgens de signalenkaart.

Signalen en risicofactoren huiselijk geweld volwassenen

Slachtoffer

- Trekt zich terug uit sociale contacten
- Gedraagt zich in aanwezigheid van partner opvallend anders
- Beschikt niet over eigen geld, heeft geen inzicht in eigen financiën
- Voelt zich over verantwoordelijk voor het slagen van de relatie
- Lost problemen voor partner op en verdedigt partner
- Onderdrukt eigen wensen en behoeften
- Heeft vage verklaringen voor o.a. vernielingen in en om de woning, verwondingen bij zichzelf, gezinsleden
- Is gevoelig voor verslaving en/of verslaafd
- Heeft een stille, onbeweeglijke houding en oppervlakkige ademhaling
- Heeft moeite met oog contact
- Draagt bedekkende kleding
- Geeft vage verklaringen voor of verbergt lichamelijk letsel
- Vermijdt lichamelijke onderzoeken
- Bagatelliseert lichamelijke klachten
- Verandert opvallend/plotseling qua uiterlijke verzorging
- Is afwezig, lijkt niet te horen wat je zegt
- Geeft geen eigen grenzen aan
- Heeft geen eigen mening, of geeft deze niet

Pleger

- Is bang voor afwijzing
- Laat zich minderwaardig uit over zichzelf
- Heeft weinig sociale contacten
- Belemmert persoonlijke ontwikkeling/sociale contacten van partner of ouder
- Controleert doen en laten van partner of ouder
- Is extreem jaloers en bezitterig
- Is veel aan het woord en stelt zichzelf centraal
- Neemt geen verantwoordelijkheid voor eigen problemen, stelt zich afhankelijk op van partner
- Maakt de partner of ouder verantwoordelijk voor zijn/haar geluk
- Geeft aan niet meer aan te kunnen
- Kan moeilijk alleen zijn
- Is overbezorgd of opvallend onverschillig
- Drijft eigen mening door/houdt geen rekening met anderen
- Is verbaal agressief tot eigen gelijk is behaald
- Heeft veel kritiek/vernedert partner of ouder in het bijzijn van anderen
- Is snel ongeduldig of geïrriteerd
- Heeft geen controle over eigen woede

Signalen en risicofactoren ontspoorde of overbelaste (mantel)zorger

Slachtoffer

- Voelt zich bezwaard om eigen grenzen aan te geven
- Probeert mensen buiten de deur te houden
- Heeft een gebrek aan sociale contacten
- Toont emotie zonder te willen zeggen waarom
- Geeft aan in (financiële) vrijheid beperkt te worden
- Heeft plotseling veranderde eet- of slaappatronen
- Is (plotseling) veranderd in gedrag, teruggetrokken, of juist veel praten
- Maakt depressieve, verwarde of angstige indruk en is schrikachtig
- Ziet er onverzorgd uit (verwaarloosd uiterlijk en/of lichamelijk letsel zoals ontbrekend kunstgebit of doorligplekken)
- Heeft een verwaarloosd huishouden
- Bagatelliseert eigen zorgbehoeften
- Onderdrukt eigen wensen en behoeften
- Heeft vage verklaringen voor o.a. vernielingen, verwondingen
- Vermijdt lichamelijke onderzoeken
- Verandert opvallend/plotseling qua uiterlijke verzorging
- Is afwezig, lijkt niet te horen wat je zegt

Pleger

- Is overbezorgd of opvallend onverschillig over het welzijn van het slachtoffer
- Geeft vage verklaringen voor lichamelijke verwondingen van het slachtoffer
- Isoleert het slachtoffer
- Heeft een gebrek aan kennis over ziekte(beeld)
- Heeft een scheefgegroeide relatie met het slachtoffer
- Verleent zorg tegen wil en dank en/of staat er als mantelzorger alleen voor
- Vertoont controlerend gedrag
- Vertoont verschijnselen van overbelasting
- Behandeld het slachtoffer zonder respect